

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Год. XXII.

Октомври — 1930.

Книга 8.

Фот. Кръшнякъ.

ХИЖА „МУСАЛА“ — РИЛА

ВЪ ЛОНОТО НА РИЛА.

СЛАВОСЛОВИЯ НА МУСАЛЛА

Le Mont Blanc que cent monts entourent . . .
Désintéressement, V. Hugo

Тамъ въ сѣйното небе, изъ хаоса планински,
Изпжква Мусалла, левентътъ исполински.

Единъ въ лазура синъ, безъ равенъ, безъ другаръ,
Надъ всички планини възвишениятъ царъ.

Високо той надъ тѣхъ издига лобъ гранитенъ,
Съсѣ въченъ снѣгъ вѣнчанъ и съ облаци уkitенъ.

И гледа мълчеливъ въ дълбокий небосклонъ
До самия Олимпъ — на боговетъ тронъ.

А около — тълпи гиганти горделиви
Чукари, върхове и чалове плешиви —

И страшни ридища съ изгризани чела,
Въ смирение стоятъ предъ вѣчния Мусалла

И всички въ единъ гласъ гиганта пръвъ вѣнчаватъ,
Върховната му мощъ въ небето прогласяватъ:

„Ти нашъ си царъ и вождъ, планинскій хоръ
Предъ твоята глава ний скланяме глави. [мълви —

Високъ си ти надъ насъ, отишълъ си въ небето,
Съперникъ нѣмашъ другъ, царувашъ въ вишинето.

Слънчевитѣ лучи най-първо тебъ златятъ
И орлитѣ едни по тебе се вестятъ;

Тамъ дѣто видишъ ти, на насъ не стига взорътъ,
Единъ ти само чуйшъ на ангелитѣ хорътъ.

Осанна тебъ! Вѣнецъ и слава ти си намъ,
Най-пръвъ и най-свѣтливъ, най-чистъ и най-голѣмъ,

И горди сме съсѣ тебъ, предъ кой сме всички мали,
И хора да сме ний — ний бихме те ругали!

НА ЕЛЕНИНЪ ВРЪХЪ

Стигнахъ въвъ небесата, а съмъ въ бездна.
Не виждамъ нищо: облаци, мъгли
Безгласно трупатъ се; свѣтътъ изчезна —
Завеса гжста нази раздѣли.

На призрачна скала срѣдъ океана
Прилича тѣсний връхъ, на кой съмъ спрѣлъ,
И, сѣкашъ, нося се и азъ въ думана,
Надъ празното, въ надземенъ, другъ предѣлъ.

И знамъ, сега подъ менъ е день тихъ, зраченъ,
Съ лучи залѣнъ е долний миръ честитъ,
И само азъ единъ стоя тукъ мраченъ,
Катъ скандинавски богъ съ мъгли обвитъ.

ЦАРЕВЪ-ВРЪХЪ

Деветъ вѣка връщашъ ме назади,
Катъ те гледамъ, върхо голи, травни,
Махвату се епохи и прегради
Между менъ и старинитѣ давни.

Виждамъ поколения корави,
Чеда вѣчни на полята бойни,
Образитѣ родни, величави
На царе — боговѣнчани войни;

Виждамъ вѣка на дълбока вѣра;
Виждамъ Рила въ шуми непроходни,
И тамъ, възъ скала свещена, стара,
На молитва Постникътъ Господни;

И възъ тебе, връхъ благословени,
Въ ясното пространство на ефира —
Царственъ старецъ падналъ на колѣна
Къмто Постника ржце простира ¹⁾

¹⁾ Споредъ преданието, царъ Петъръ се поклонилъ
отъ тоя връхъ на св. Иванъ Рилски, който нарочно за-
ставалъ на скалата, въ която е пещерата му.

Изъ сбирка подъ горното заглавие отъ 1891 г.

ТЪХНИ ВЕЛИЧЕСТВА ЦАРИЦА ИОАНА И ЦАРЬ БОРИСЪ III.

Въ този тържественъ часъ когато Негово Величество Царя на Българитъ — Борисъ III се вѣнчава съ Нейно Кралско Височество Джована Савойска, ние българскитъ туристи поднасяме нашитъ най сърдечни честитки и сърадвания на височайшитъ младоженци, като имъ пожелаваме дълги години честито царуване!

Блѣнѣтъ на българския народъ и на насъ туриститъ да видимъ нашия любимъ върховенъ покровителъ задоменъ и честитъ — е вече сбжднатъ. Българската династия е заздравена и въртата ни въ едно по-честито бждаще на България е по-крѣпка отъ всѣки другъ пжтъ. Въ нашата културна работа ние не веднажъ сме чувствували колко политическиятъ неуредици въ страната и въ отношенията ни съ чужбина сж пречили за бързия напредѣкъ на народа и въ частностъ на нашето дѣло.

Нека върваме, че дванадесетъ години следъ тежкитъ и разорителни войни, е дошълъ най-после часътъ да отдѣхне България отъ непосилнитъ борби и съ повече вътрешенъ миръ и при по-го-

лъмо външно довѣрие да се отдаде на миренъ културенъ трудъ.

Ние сме особено радостни че Н. В. Царя си взема другарка по сърдце, спортистка по духъ и изпитана туристка, която бързо ще опознае и ще обикне хубавото ни Отечество и неговия скромненъ и сърдеченъ народъ.

Несравнимия примѣръ, който ще даватъ Царъ и Царица на цѣлия народъ — какъ се опознава и обича Родината — ще допринесе повече отъ всичко за мощното развитие на туризма, а чрезъ него и за правилното физическо и нравствено възпитание на младежъта. Единъ новъ пжтъ се чертае предъ насъ, единъ новъ пжтъ на култура и напредѣкъ.

Въ този върховенъ мигъ чувствама и мислитъ на всички български туристи се сливатъ съ тия на цѣлия ни народъ и ние извикваме отъ все сърдце нашето мощно „Здравей“! — за здравето и щастието на Тъхни Величества Царя и Царицата.

Да живѣе Царъ Борисъ III!

Да живѣе Царица Иоана!

Председателъ на Б.Т.Д.: Н. ГАЛЧОВЪ

НОВИТЪ ХИЖИ

Край езерото подъ Мусала — хижа „Мусала“. Втора хижа „Скакавица“. Хижа „Момина скала“ на Витоша. Хижа „Селимица“ на Витоша. Хижа „Попина лжка“ въ Пиринъ. Хижа „Оборище“ въ Сръдна гора. Пирдопската хижа въ Стара Планина.

Хижа „Мусала“.

Въ недѣля, 24 августъ се извърши освещаването на хижа „Мусала“, построена отъ самоковскитѣ туристи при първото Мусаленско езеро на 2490 м. височина. Още отъ сжбота многобройни туристи отъ всички краища на България се бѣха стекли подъ в. Мусала да присѣдствуватъ на тържеството. Цѣлата нощъ срещу недѣля непрекъснати върволици граждани и гражданки отъ гр. Самоковъ възкачваха пѣтя за хижата.

Точно въ 11 ч. пр. обѣдъ при великолепно време и при стечение на хиляденъ народъ започна

Освещаване на хижата.
Моментъ на църковната служба.

освещаването. Н. В. Пр. Знеполския епископъ г. Паисий извърши службата ведно съ архим. Софроний и двама самоковски свещеници, придружени отъ черковния хоръ.

Присѣдствуваха представители на Н. В. Царя — г. поручикъ Бърдаровъ и господинъ Пенчо Дрънски, представител на Министра на просвѣщенiето — главния секретаръ г. Ал. Радославовъ, пом. кмета на гр. Самоковъ г. Дикански, представители на Ю. Т. С. и делегации на много клонове на Б. Т. дружества. Самоковския гарнизонъ бѣ представенъ отъ войскова часть съ военната музика.

Предъ внушителната сграда на хижата,

всрѣдъ величествения декоръ на околнитѣ върхове и на замисления Мусала, отразенъ въ кристалнитѣ води на езерото, се възнасяха горещитѣ молитви, последвани отъ стройното пѣене на хора, и се разливаха като вълна всрѣдъ религиозно настроеното множество.

Следъ освещаването Н. В. Пр. епископъ Паисий произнесе вдъхновено слово. Той изтъкна значението на Рила планина за запазване на нашата религия и националностъ чрезъ подвига на най-големия народенъ светецъ — Св. Иванъ Рилски, и призова туриститѣ да бродятъ планинитѣ, да възкачватъ върховетѣ и въ пустинната самота да дирятъ себе си, да възвисяватъ духътъ си, да общуватъ съ Бога.

Сравни значението на планинскитѣ хижи съ значението на манастиритѣ: — тѣ ще улеснятъ посещението на планинитѣ и ще допринесатъ за закрепване народния духъ и самосъзнание у всички българи. Накрай благослови крупното дѣло на самоковскитѣ туристи.

Г-нъ Ал. Радославовъ поздрави отъ името на г. министра на просвѣтата самоковскитѣ туристи за тѣхния голѣмъ успѣхъ съ изграждане на хижа Мусала и заяви, че министра и той лично винаги сж ценили високо културното дѣло на българскитѣ туристи. Председателя на самоковския клонъ отъ Б. Т. Д. — „Рилски туристъ“ — г. Д. Кокошковъ даде отчетъ за изграждане хижата — построена е на 140 кв. м., двуетажна масивна постройка, изградена презъ последнитѣ три години, като сж изразходвани до сега 700,000 лв. безъ мобилировката и инсталациитѣ. Изказа благодарностъ на всички дарители, както и на дошлитѣ при освещаване на хижата.

Следъ това председателя на централното настоятелство на Българското туристическо дружество г. Н. Галчовъ откри новата хижа. Съ силни думи той изтъкна значението на планинскитѣ хижи за развоѣ на родния туризъмъ, като подчерта тѣхната роля на културни огнища. Спомена председателитѣ на самоковския клонъ отъ Б. Т. Д., които последователно сж градили хижата: Ив. Велчевъ, П. Францалийски, Ал. Дрънски и Д. Кокошковъ и тѣхнитѣ най-близки помощници М. Кръшнякъ, Ив. Китовъ, Ст. Баржмовъ и др. и изказа на тѣхъ и на всички организирани самоковски туристи признателностъ за тѣхната воля, трудъ и жертви по изграждане хижата. После изказа сърдечна благодарностъ на всички, които съ щедра ржка сж подпомогнали изграждането на хижата: на Н. В. Царя, почетенъ председател на Б. Т. Д., който е благоволилъ да

отпусне мѣстото, на което е построена хижата, като е подпомогналъ щедро и изграждането ѝ; на министра на просвѣтата, на министра на земле-

Посрѣщане г. Министъръ Гр. Василевъ на хижа „Момина скала“.

дѣлието, на Самоковската община, на Самоковската популярна банка, които сж отпуснали парични помощи, на лесничея Ст. Сотировъ и на всички други знайни и незнайни дарители.

Заклучавайки речъта си, г. Галчовъ каза:

„Отъ името на Централното настоятелство на Българското туристическо дружество обявявамъ хижа „Мусала“ за открита!

„Нека всинца пожелаемъ хижата да стане разсадникъ на истински туристически добродетели: обичъ къмъ планината и къмъ всичко възвишено; сърдечно планинско другарство и взаимопомощъ; себеприцание, общественостъ и най-после — но надъ всичко — любовъ и преданностъ къмъ Отечеството!“

„Нека извикаме: Да живѣе Н. В. Царя, върховенъ покровителъ на туристите! Да живѣе родния туризъмъ!

Да живѣе България! Ура!“

Гръмко ура, подето отъ цѣлото множество, съпроводи последнитѣ думи на оратора, до като музиката свирѣше народния химнъ.

Председателя Галчовъ разрѣза триколюрната лента съ думитѣ: „да бже и пребже хижа „Мусала“ за напредъка на туризма и за благо на България!“ При общия ентузиазъмъ на присѣтстващитѣ хорътъ пѣеше химна на туристите: „Балкани, вдигайте се въ небесата“.

Поднесоха поздравъ представителитѣ на Н. В. Царя, Самоковския пом. кметъ, представители на Юношкия туристически съюзъ, на Българския нац. студентски съюзъ, на Самоковския клонъ „Рила“ отъ Ю. Т. С., на Софийския клонъ „Алеко“ отъ Б. Т. Д. и др., като нѣкои направиха и подаръци за хижата.

Следъ освещаването на хижата се сложи отъ

самоковскитѣ туристи народна трапеза за всички гости.

До късно следъ пладне подъ звучитѣ на военната музика се виеха кръшни народни хора.

Доволни и въ най-добро настроение излетниците напуснаха хижата и се отправиха едни за домоветѣ си, а други за опредѣленитѣ по-рано излети изъ Рила и Пиринъ.

Хижа „Момина скала“

На 14 септемврий стана тържественото освещаване на хижа „Момина скала“ въ Витоша. Построена, надъ Боянския водопадъ, подъ Каменното здание, въ една живописна мѣстностъ, новата хижа е дѣло на юношитѣ-туристи отъ клона на Ю. Т. С. по Княжевската линия. Тя е започната на 16 септемврий 1928 год. безъ никакви сръдства, но съ неуморимъ трудъ и младежки идеализъмъ, посрѣдъ несгоди и неблагоприятни условия, юношитѣ-туристи сж имали само енергичната и всестранна подкрепа на стария туристически деецъ, почетенъ членъ на клона и на Б. Т. Д. г. Ив. Хр. Ламбовъ. Най-после собствения имъ трудъ се увѣнча съ пълненъ успѣхъ.

Още отъ сжботата вечеръ и ранна утринъ на недѣля множество туристи, официални лица, между които личеха: г. г. кметовѣтѣ на с. с. Бояна и Княжево, окръжния съветникъ г. Карановъ, представители на сродни организации, видни граждани и гости се бѣха стекли на хижата. Повече отъ 1200 души, между които много селяни отъ с. Бояна и Княжево присѣтствуваха на това скромно тържество.

Министра на земледѣлието г. Гр. Василевъ, за да подчертае своя интересъ къмъ дѣлото на туристите, бѣ приелъ поканата да бже кръстникъ

Хижа — „Момина скала“ — Витоша.

на хижата. Той пристигна къмъ 11 ч. на обѣдъ придруженъ отъ делегация на дружеството; управителния съветъ на дружеството начело съ г. Ив. Хр. Ламбовъ го посрѣщна и приветствува. Из-

върши се молебствието, отслужено отъ Боянския свещеникъ отецъ Богдановъ съ помощта на хора на дружеството. Той произнесе кратко прочувствено слово за дѣлото на младитѣ туристи. Председателя на клона г. Вълковъ обрисова какъ е вървѣлъ строежа, поздрави и благодари на г. министра за оказаното внимание.

Думата взе г. министъръ Гр. Василевъ, който изтъкна неопенимото богатство, което представляватъ нашата земя, гори и планини.

Той съжالياва, че до сега туриститѣ не сж имали пълна подкрепа на официалната властъ, но отъ сега той иска тѣ да сътрудничатъ на м-вото на земледѣлието. За целта той назначава Ю. Т. С. и Б. Т. Д. за почетни кореспонденти.

Той възхвали дейността на туриститѣ, които съ неотслабваща енергия култивиратъ любовъ къмъ хубавитѣ родни кжтове. „Азъ се смѣтамъ щастливъ да имамъ за сътрудници туристически-тѣ организации въ голѣмото дѣло за запазване и увеличаване на народнитѣ блага, съ които Богъ изобилно е дарилъ родната земя.

Ние ще ви подкрепимъ съ материали и срѣдства да се усеятъ нашитѣ китни балкани съ кокетни хижи, но вие трѣбва да ни помагате, като за всѣко нарушение ни съобщавате. Нека въ този тържественъ день предъ Бога, природата и родината сключимъ тоя договоръ“, завърши г. министра.

Представителитѣ на клона и Б. Т. Д. заявиха, че туриститѣ съ гордостъ приематъ тая голѣма честь и ще изпълняватъ договора. Вsrѣдъ неопи-сваемо въодушевление, кръсника разрѣза лентата и откри хижата.

Туристическия хоръ изпѣ „Балкани, вдигайте се!“, следъ което на сложената по случая трапеза, представителитѣ на Ц. Н-ва на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. и др. туристически организации, както и тѣзи отъ селището, поднесоха своитѣ поздравления и множество подаръци за новата хижа. И по полянитѣ около хижата се извиха кръшни хора до късно вечерята.

Хижа „Селимица“.

Сжщия день — 14 септемврий — се извърши освещаването на хижата „Селимица“ на Пернишкия клонъ „Голо бърдо“ отъ Б. Т. Д. Хижата се намира въ югозападнитѣ поли на Витоша подъ върховетѣ Острецъ и Селимица и на една височина 1305 м. н. м. р. Сжщата отстои на 2 часа отъ гара Драгичево, 3 часа отъ гара Владая, 1½ частъ отъ хижа Фонфонъ, а до Черни-врѣхъ 3—4 часа.

Хижата заема една площъ отъ 120 квадратни метра и е построена въ собствено мѣсто отъ близо 7 декара, което е откупено отъ дружеството (отъ частни лица). Въ долния етажъ има 3 стаи — кухня, трапезария и широка обща спалня; въ горния етажъ — широкъ коридоръ и 5 стаи, предназначени лѣтно време и за лѣтуване. Освенъ

това, хижата има удобенъ за пренощуване таванъ, покрита тераса и балконъ на втория етажъ, покрита веранда въ долния етажъ и удобна изба. Общо хижата може да даде подслонъ на около 2000 души, а съ тавана — и на повече.

Основниятъ камъкъ на постройката биде поставенъ на 1 май т. г., а на 14 септемврий бѣше вече привършена. Хижата следователно, е построена за 4½ месеца, което говори за силния устремъ и ентузиазъмъ на пернишкитѣ туристи. За постройката на хижата сж изразходвани близо 500,000 лева, отъ които почти половината сж събрани измежду членоветѣ на дружеството, а останалата частъ съставляватъ помощи отъ разни частни лица, фирми и учреждения, като А. Д-во Гранитоидъ, Стоилъ Пановъ & Сие, Коста Дабо, Джамджиевъ, Кернъ и Рингелъ, управлението на минитѣ Перникъ и др. Клонътъ остава да дължи

Освещаване на хижата.

около 50,000 лева на различни фирми, майстори, колари и пр.

На освещаването се бѣха стекли около 3,000 души туристи, гости и селяни отъ околнитѣ села. Между гоститѣ личаха главния директоръ на минитѣ г-нъ Г. Коняровъ, който е почетенъ членъ на клона, г-нъ членъ-делегата Цоньо Бръшляновъ, народния представителъ отъ Пернишко Максимъ Милевъ и др. общественици и приятели на туризъма.

Следъ водосвета говори председателятъ на клона г. Д-ръ Т. Личевъ, който описа значението и историята на хижата. Следъ него главния директоръ г. инж. Г. Коняровъ каза възторжени думи за туризъма и хижата; отъ името на Ц. Н. на Б. Т. Д. говори председателя г. Н. Галчовъ, който изтъкна, че 1930 година е една отъ най-щастливитѣ за постройка на хижи. Това е вече четвърта хижа, която се освещава тая година.

Той обяви хижата за открита всрѣдъ бурно „Балкани, дигайте се“... изсвирено отъ минната музика. Подариха се редица ценни подарѣци отъ клоноветъ на Б. Т. Д. и отъ приятели на туризма. Получиха се и редица писма и телеграфически поздравления. На гоститѣ бѣ сложена трапеза. Тържеството завърши съ кръшни хора и игри и навечеръ всички туристи и гости се разотидоха при най-добро настроение.

Хижата е вече окончателно привършена. Има постояненъ пазачъ (известниятъ на туриститѣ любезенъ и услужливъ дѣдо Христо Карловски). Хижата е всѣкога добре отоплена, има сланици, одеяла и скромнѣ бюфетъ. Отъ хижата могатъ да се правятъ еднодневни излети изъ цѣлата Витоша, на пѣтъ е за „Живата вода“, а околността представлява чудесенъ теренъ за ски.

* * *

За мѣстоположението на хижата и свързанитѣ съ него легенди г. П. Делирадевъ пише въ статията си „Новитѣ хижи на Витоша“ печатана въ в. „Миръ“ отъ 13 септември т. г. следното:

„Другата нова хижа на Витоша израсте като отъ невиделица върху западнитѣ склонове. Тя е дѣло на пернишкитѣ туристи отъ клона „Голобърдо“. Това е второто тѣхно строително дѣло. По-рано, преди две-три години, тѣ построиха една малка хижа на Голобърдо. Втората хижа е още по-достойна за първия български минйорски градъ въ България.

Мѣстото на хижата, макаръ и малко нисичко — 1305 метра надморска височина, е много сполучливо избрано. Това е една малка падина, грижливо запазена отъ вѣтрове съ откритъ изгледъ къмъ планинитѣ на югозападна България и северна Македония. Хубавъ е не само географскиятъ обликъ на мѣстността „Ленищата“, на която е издигната масивната триетажна сграда. Интересенъ е и нейниятъ духовенъ обликъ, нейната история.

Отъ южнитѣ скатове на масивния връхъ Селимица се спуска единъ грамаденъ, разкъсанъ на ржави, камененъ потокъ, който стига чакъ до Ленищата съ хубави планински ливадища и студенъ и бистъръ като сълза изворъ. Като седнете при него, предъ васъ се открива въ единъ обсегъ отъ 90 градуса красива планинска панорама, включена между западнитѣ дѣлове на Рила и китния връхъ Църноокъ. Съ единъ погледъ виждате и Рила, и Плачковица, и Осогово, и Конявска планина, и Голобърдо и заробения Църноокъ.

И незабелязано отъ вънкашния видимъ планински свѣтъ вие се увличате отъ историческитѣ спомени, свързани съ всѣко кѣтче на голѣмата планина.

Надъ насъ е чуката Марковъ-ножъ. Любезно козарче ви разправя, че тѣдѣва е шеталъ Кралевски Марко. Разсърдилъ се той, неизвестно защо, е забилъ ножа си съ дръжката въ гранитния ка-

мѣкъ. Затова и чуката се нарекла Марковъ-ножъ. Дълго време, добавя козарчето, остреца на Марковия ножъ стърчалъ нагоре.

Отъ героичния митъ попадате въ безспорни доказателства за вѣковния развой на желѣзодобивната и обработваема индустрия по Витоша. Купищата сгурия ви напомнятъ мѣстата на виднитѣ и самоковитѣ, по които сж работили неволнитѣ роби на турскитѣ паши и бейове. Близкиятъ планински потокъ и досега носи името Рударщина, както се нарича и махалата до нея. Но тукъ сж се писали не само стопанскитѣ страници на този чисто български край. Тукъ се е творила и решавала и политическата сѣдбина на нашия народъ.

Току подъ хижата е имало една здрава твърдина — градище, която е пазила не само намиращия се въ нея Кладнишки манастиръ, но и околнитѣ мѣстности, влизащи нѣкога въ владения на Кракра Пернишки. Дълго време и турититѣ не могли да превзематъ яката крепостъ, ако не имъ дошло на помощъ черното предателство.

На мѣстото на страшната крепостъ, намираща се на километъръ мѣсто подъ хижата, мина „Перникъ“ строи почивна станция.

Че даже и студеното изворче, сега чешмика, трѣбва да е играло важна роля въ живота на крепостта. За това сведочи и името на мѣстността подъ него — „Тржбитъ“. Може би неговата вода съ подземни тржби да е била пресечена и крепостта да се е видѣла принудена да капитулира.

При такава географска и духовна обстановка е поставена новата Пернишка хижа на Витоша.

Втора хижа „Скакавица“.

Постройката на малката хижа „Скакавица“ стана съ цель да може голѣмата да се пази чиста и се отстрани всѣкакъвъ шумъ въ нея, за да се даде възможность на всички пристигнали туристи и гости да си отпочинатъ спокойно.

Новата хижа отстои само на 5 метра отъ старата. Състои се отъ единъ етажъ и една таванска стая отъ 15 кв. метра. Етажа е отъ 24 кв. м.

Старата и новопостроена хижи „Скакавица“ — Рила.

Построена е цѣлата отъ камѣкъ и измазана отъ вжтре и вънъ съ цементъ. Има голѣмъ балконъ. Покрита е съ ламарина. Вжтре има печка и цѣлата представлява единъ голѣмъ салонъ. Тя ще служи

Хижа „Попина лжка“ — Пиринъ.

само за хранене и готвене, като въ голѣмата хижа безусловно ще бжде забранено храненето, викане, пѣние и пр.

Постройката се извърши по стопански начинъ. Имахме членове на дружеството, които работиха тамъ около единъ месецъ. Сжщо и всички проходящи туристи, кои по-малко, кои повече поработваха и спомагаха за издигането на новъ паметникъ на туризъма въ България. Дупнишката студентска група сжщо отби тамъ своята 6 дневна трудова повинность и допринесе доста много за извършване на грубата работа. Врати, прозорци и друга голѣма помощ даде Дупнишката община, на която ние дължимъ да изкажемъ своята искрення благодарность.

Цѣлата постройка, извънъ трудътъ на всички членове на дружеството и проходящи туристи, струва около 40,000 лв. Дървения материалъ бжде взетъ отъ съседната гора, но плащанъ по 360 лв. кубика на Банската община.

Презъ цѣлото време на хижата имаше пазачъ, който подържаше бюфета и чистотата. Последния ще престои тамъ и презъ цѣлата зима, ако и да падатъ много голѣми снѣгове. Съ това ще се улесни зимния туризъмъ, защото по всѣко време ще се намѣри топла храна, дърва, прислуга и др. Затова препорѣчваме на всички туристи да посещаватъ хижата и зимно време.

Освещаването на хижата стана на 14 септември, при стечението на много туристи и гости отъ Дупница.

Хижа „Попина Лжка“.

Възобновеното туристическо дружество „Елинъ връхъ“ въ Св. Врачъ презъ м. юний т. г. решило да започне постройката на хижа въ юго-западната частъ на Пиринъ. Презъ лѣтото е започналъ строежа въ мѣстността „Попина Лжка“, на разстояние 4 часа отъ Св. Врачъ и 5 часа отъ хижа „Бъндерица“ и върха Елъ-тепе. Хижата е на два етажа: въ първия има 4 стаи, при голѣмина 3.5—4 метра съ камина въ срдѣната стая и голѣма веранда отпредъ; въ втория етажъ — две стаи 3/3 метра, голѣма предна веранда, вестибюль, задна веранда и стая за багажъ. Постройката е готова, покрита; не е измазана вжтрешността и не сж поставени врати и прозорци; работата е трѣбвало да бжде преустановена, поради лошото време. Постройката е масивна: зидоветъ сж каменни — 60 см. дебелина, зидани съ варъ и цементъ. До сега сж похарчени 78 хиляди лева; отъ които 53 хиляди сж направени дългове, а 25 хиляди сж били събрани отъ помощи и пожертвувания.

Хижа „Оборище“.

Панагюрскитъ туристи отъ Б. Т. Д. и Ю. Т. С. започнаха това лѣто на свои срдѣства постройка на хижа въ мѣстността „Оборище“. Тя се състои отъ петъ голѣми стаи и веранда. По липса на срдѣства строежа е преустановенъ; сега хижата е покрита. Тя ще бжде готова идната пролѣтъ. Плана е изработенъ отъ геодеза при панагюрската община Н. Влъчковъ. Хижата се строи на историческото мѣсто „Оборище“ — мѣстото на първото Народно Събрание отъ 1876 г., въ което се реши да се повдигне възстанието. На мѣстото

Строещата се хижа „Оборище“ — Срдѣдна гора.

сега се издига величественъ паметникъ, който напомня на свободнитъ българи за великото дѣло на тѣхнитъ прадѣди. Хижата ще дава подслонъ на всички поклонници.

Пирдопската хижа.

Тя се издига при Мали-изворъ, подъ старопланинския великанъ Паскалъ. Построен се отъ пирдопскитъ стари и млади туристи при съдействието на цѣлото гражданство. Съ нея се осигурява подслонъ на излетниците по Златишката

и Етрополски планини отъ веригата на Балкана.

Макаръ че въ Пирдопъ нѣма клонъ, нито отъ Б. Т. Д., нито отъ Ю. Т. С., туристическа идея е намѣрила свои подръжници и тѣ ни изненадаха съ построяката на хижа, която при днешнитъ трудни условия е подвигъ. Сърдечно поздравяваме пирдопскитъ туристи за тѣхния успѣхъ!

МЕЖДУНАРОДНАТА ПЛАНИНАРСКА КОНФЕРЕНЦИЯ ВЪ ЗАКОПАНЕ (ПОЛША).

Б. Т. Д. съ своитъ правилни основни разбирания за планинска идеология, съ своята творческа вътрешна дейность — организационна, строителна, културна, обществена и излетна, и съ постиженията си въ всички тия области се наложил като факторъ и въ организации съ по-голямъ размахъ, въ организации съ по-широкъ обхватъ на действие. Вече петъ години какъ то е деенъ и немаловаженъ членъ и сътрудникъ на Асоциацията на славянскитъ планинарски дружества. Тамъ неговиятъ гласъ се чува и зачита, тамъ то има какво да научи, но има и какво да даде за примѣръ. И колкото повече се подобрятъ общитъ условия за животъ, толкова по-чувствителни ще бждатъ реалнитъ резултати отъ това федериране на братскитъ организации.

Още когато бѣ създадена Асоциацията у нѣкои отъ членовеѣ ѝ се бѣ зародила мисълта съ течение на времето да се направи всичко възможно, та това сдружение само на славянски туристи да се разшири още повече и да обхване планинарскитъ организации на цѣла Европа. И наистина, нѣма друга дейность по-пригодна за обединение на човѣци и народи, създаваща такива благоприятни условия за разбирателство и междучовѣшко, международно сътрудничество, отъ природопоклонническата, отъ туристичната дейность. Предъ свѣтлия ликъ на природата представатъ всѣкакви политически и социални разпри, стига само да се зачита индивидуалното и националното. Та тя дори и не допуска разпри: тя иска само взаимно зачитане и... дѣла, низъ дѣла. Сътрудничество подъ покроя на природата е най-благородното сътрудничество, най-чистото сътрудничество, защото нищо друго освенъ чистъ алтруизъмъ въ него не може да има, защото тамъ най-добре се осъществява лозунгътъ ни: чрезъ природата за хората. А какви пъкъ биха могли да бждатъ и реалнитъ изгоди за всѣки туристъ, къмъ

която нация и да принадлежи той, това всѣки лесно може да си представи. Взаимна пропаганда по цѣлъ свѣтъ на природнитъ красоти на всѣка една отъ съюзенитъ страни*), взаимни улеснения при пътувания и при престой, въ която и да е страна, взаимни опознавания, поуки, създаване условия за едно разумно съревнование, лични връзки, съвмѣстна пропаганда за сближение, а сжщо тѣй и за защита на природата — всичко това сж цели, които нито единъ съзнателенъ туристъ не би могълъ да подцени. Това не сж само блѣнове на идеалисти, това сж реални задачи, напълно осъществими и изпълними. Посетете, да речемъ, полско-чехословашката граница въ Татритъ и ще се убедите. Ще се убедите, защото тамъ ще видите, че това, което политичитъ и дипломатитъ не сж могли да разрешатъ, разрешено е отъ туриститъ. Всички спорни въпроси между дветъ страни за отдѣлни пунктове въ татранската областъ отъ нѣколко години насамъ сж напълно задоволително разрешени и то главно благодарение на намѣсата на туристическитъ организации на дветъ страни. И дветъ правительства възприели плана на туриститъ да направятъ отъ тѣзи спорни пунктове и зони голѣми национални паркове, принадлежащи сега не на Чехословашко и не на Полша, а на дветъ заедно, на народитъ имъ и на иднитъ поколения. Ето такива благотворни резултати може да даде изтервенцията на истински, съзнателни туристи дори и въ политиката. Тамъ нѣма вече паспорти, визи и редицата формалистични спънки: членската карта отъ съответното дружество е документъ, който самъ по себе си ви отваря границата за посещение на опредѣлени пунктове и зони, членската карта ви дава право да пътувате съ намаление по желѣзницитъ дори и самъ, членската Ви карта ви дава редица удобства и облаги въ хижи (и то какви хижи!), хотели и т. н.

Имайки предвидъ всичко това, ние не само че не можемъ съ нищо да упрекнемъ, но дори трѣбва и да сме признателни на нашитъ делегати въ първитъ конгреси на Асоциацията, загдето тѣ сжщо тѣй сж възприели идеята за общъ европейски планинарски съюзъ и отъ наше име сж обещали активната ни подкрепа. А пъкъ ако има

*) Вж. напр. статията на видния шведски туристъ Оухерлони въ органа на шведскитъ туристи „Svenskt Turistväsen“, г. VII (1930), № 9-10, въ която сж дадени ценни сведения за нашето планинарство и въ която съ възторжени думи се говори за енергията и ентузиазъма на Българския туристъ.

нѣкой, комуто такъвъ съюзъ да е най-много полезенъ, то безспорно, това сме ние. Нека не си правимъ илюзии; свѣтътъ много малко ни познава. Нашитѣ здрави културни заложи, нашиятъ ентузиазирания устремъ къмъ прогресъ дори и при най-неблагоприятнитѣ за насъ условия, нашитѣ постижения въ всички области на културното творчество въ повечето случаи сж terra incognita за свѣта. А да говоримъ ли за постиженията ни въ областта на туризъма? Не, крайно време е да почнемъ да говоримъ всѣки по отдѣлно и всички вкупомъ не за себе си, а за своитѣ дѣла, крайно време е да почнемъ да разпрѣскваме мрака около себе. Да се изправиме такива, каквито сме си, и има съ що да се похвалимъ предъ свѣта.

Създаването, обаче, и организирането на такъвъ единъ съюзъ при днешното психично състо-

Делегатитѣ на конференцията въ Закопане.

яние на народитѣ въ Европа, при днешното, за жалость, тъй строго раздѣление на победени и победители и съ характерното за тѣхъ недовѣрие единъ къмъ други, е, наистина, задача сложна. Това най-добре полича на свиканата въ Закопане конференция (5—7 августъ т. г.) по инициативата на Полското Татранско Дружество, на което още на времето си, бѣ възложено да води преговори съ другитѣ европейски туристически организации като мандатаръ на АСТ. Трѣбва да похвалимъ и това дружество, загдето, то тъй добросъвѣстно е изпълнило мандата си: на Закопанската конференция, която споредъ първоначалния планъ трѣбваше да бѣде учредителенъ конгресъ на европейския планинарски съюзъ, сж били поканени, следъ предварителна — писмена и устна — размѣна на мисли, всичкитѣ европейски туристически организации. Отначало почти всички отговорили, че даватъ съгласието си за такъвъ. Въ последния частъ, обаче, Германия, Унгария и Италия заявяватъ категорично, че не ще участвуватъ, понеже смѣтатъ за „ненавремененъ“ такъвъ съ-

юзъ, а въ сжщностъ, защото инициативата за него е подета отъ славяни; Холандия, Белгия, Швейцария, Австрия и Турция изказватъ писмено пълното си съгласие да се присѣдинятъ, но въ послѣствие. По такъвъ начинъ напълно представени и активно готови се оказа само: Полша, Чехословашко, България, Югославия (по делегация), Франция и Швеция. При тоя съставъ на делегациитѣ явно стана, че това събрание не може да се смѣта за учредителенъ конгресъ, ето защо Бюрото (инж. Червински, Бр. Романишинъ и В. Милески) предложи, а делегатитѣ, следъ предварителна размѣна на мисли, приеха срѣщата въ Закопане да се смѣта като предварителна конференция, на която да се изработятъ основнитѣ положения (цели, задачи и организация) на бждещия европейски планинарски съюзъ. Бр. Романишинъ прочете своя пѣленъ съ поуки рефератъ „Идеологията на планинарството“, проф. В. Гьотелъ прочете извънредно интересенъ докладъ на тема „Защита на природата и организиране на национални паркове като цели на планинарството“, а В. Милески (юристъ) разгледа задачитѣ на бждещия съюзъ отъ чисто практично гледище въ реферата си: „Практическо сътрудничество на планинарскитѣ организации“. И по третѣ реферата се развиха оживени разисквания, въ резултатъ на които се взеха съответни резолюции. Реши се още и рефератитѣ, и резолюциитѣ, заедно съ съставения и подписанъ отъ всички делегати заключителенъ протоколъ да се напечататъ на френски, нѣмски и английски езици и да се изпратятъ на всички планинарски организации въ Европа съ предложение да се изкажатъ по тѣхъ, следъ като се убедятъ, че въ цѣлото дѣло нѣма нищо „славянско“, нѣма ни поменъ отъ политика, а е дѣло чисто туристическо.

Всички добри и голѣми начинания сж се осществявали не наведнажъ. Нека припомнимъ на примѣръ, че и идеята за нашата Асоциация води началото си още отъ 1910 година, а се осществити чакъ презъ 1925 г., следъ като мина презъ много фазиси. Скептицизмътъ на отдѣлни личности често мжно се разсейва, а на организации и народи още по-мжно. Това става постепенно, чрезъ срѣщи, размѣна на мисли, става чрезъ убеждения; ще повѣрвамъ нѣкому само като го видя, като поговоря съ него и се убѣдя въ искренността му. И нашитѣ шведски колеги, споредъ тѣхното собствено признание, бѣха дошли съ голѣма доза скептицизмъ, но следъ срѣщата ни сж вече убедени апостоли на идеята и се раздѣлиха съ насъ съ тържественото обещание да употребятъ всичкитѣ си усилия за осществяването ѝ.

А осществяването ѝ не ще бѣде мжно, стига само нашитѣ германски, унгарски и италиански колеги да се запознаятъ съ съдържанието на следнитѣ резолюции:

I. По въпроса за идеологията на планинарството:

Конференцията е на мнение, че

1) Идеологията на планинарството и идеята за защита на природата сж въ тѣсна връзка помежду си.

2) За правилния развой на планинарството трѣбва да се иматъ предъ видъ следнитѣ основни положения:

а) младитѣ планинарски поколения трѣбва да бждатъ възпитани въ любовъ къмъ планината и нейната природа,

б) въ планинитѣ трѣбва да се върнемъ къмъ простъ и скроменъ животъ, а всички улеснения, които се правятъ въ планинитѣ, трѣбва да целятъ само истинскитѣ потрѣбности на единъ истински планинаръ,

в) работата въ планинитѣ трѣбва да цели главно по възможностъ постройка на пжтища, на хижи и залесявания; обаче не трѣбва да взима твърде голѣми размѣри; сжщо тѣй трѣбва да се избѣгва и прекаленото рекламиране на планинскитѣ хижи.

3. Отъ голѣмо значение е съвременната туристика да се освободи отъ манията за рекорди, които, въ каквато и да било форма, понижаватъ етичното ниво на планинарството.

II. По въпроса за защита на природата и за националнитѣ паркове въ връзка съ планинарството:

1. Конференцията счита за крайно належаще планинарскитѣ дружества да се заематъ съ защитата на особено рѣдкитѣ природни хубости въ планината срещу прекалена експлоатация, индустриализация и цивилизация. Въ този смисълъ защитата на природата е една отъ основнитѣ функции и едно предварително условие за дейността и сжществуванието на планинарството.

2. Въ планинскитѣ области на разнитѣ страни, защитата на природата може да бжде организирана и осжществена, както чрезъ специални законоположения (закони), така и чрезъ създаване на национални паркове. Особено важно е, застрашенитѣ области и мѣстности да бждатъ охранявани, съответнитѣ наредби да се спазватъ строго, а надъ всичко това държавата, обществото и планинарскитѣ дружества (респ. самитѣ туристи) съ всички сили да се стараятъ да се увеличатъ както по брой, тѣй и по размѣри така запазенитѣ области (националнитѣ паркове).

3. Конференцията съ радостъ и признателностъ посрещна съобщението, че е основанъ единъ националенъ паркъ въ Полско-Чехословашката погранична областъ въ Пенинитѣ, който е първиятъ такъвъ въ цѣла Европа, принадлежащъ едновременно на две съседни държави.

Уредбата на подобни национални паркове има грамадно значение за развой на планинарската туристика и за добритѣ международни връзки.

III. Практическо сътрудничество на планинарскитѣ дружества.

1. Конференцията е на мнение, че една по-

стоянна размѣна на всички видове печатни туристически издания между всички съюзени планинарски дружества ще допринесе твърде много за по-доброто имъ взаимно опознаване и сближение.

2. Не по-малко ще допринесе за сжщото и размѣната на диапозитиви за пропаганда на туристиката въ разнитѣ страни. Пропагандата чрезъ диапозитиви ще бжде още повече улеснена, ако се учредятъ и „Централи за диапозитивни снимки“ по подобие на Чехословашката (въ Прага).

3 Конференцията счита за твърде желателна сжщо тѣй и размѣната на сведения, съобщения и идеи между съюзентѣ планинарски дружества и то колкото се може по-интензивно. Това ще допринесе твърде много както за правилната еволюция на планинарската идеология, тѣй и за своевременно взаимно усвояване на постигнати успѣхи, за резултата отъ правени опити и за непрестаненъ напредѣкъ въ тази областъ.

4. Конференцията изказва пожелание всички съюзени дружества взаимно да си правятъ всички възможни улеснения при излети, като намаление въ такситѣ за нощуване въ хижитѣ, намаление на такситѣ за пжтувания съ желѣзници, параходи и др., тѣй както се практикува вече това между съюзентѣ въ Асоциацията на славянскитѣ туристически дружества. Желателно е сжщо тѣй да се изработятъ и да се сключатъ туристически конвенции между всички погранично съседни държави, та членоветѣ на едно туристическо дружество безпрепятствено да могатъ да минаватъ границитѣ на съседната държава до туристическитѣ обекти (въ границитѣ на определена туристическа зона) по подобие на полско-чехословашката туристическа конвенция отъ 1925 година.

Сжщо тѣй трѣбва да се изработятъ проекти за създаване на туристически зони, въ които безпрепятствено да може да се дава помощъ при нещастни случаи въ планини, презъ които минава границата между две държави.

5. Конференцията изказва сжщо тѣй и пожелание да се основе и да се издава единъ „Годишникъ на общоевропейския съюзъ на планинарскитѣ дружества“.

Най-после Конференцията отправя апелъ къмъ всички планинарски сдружения въ Европа да се проникнатъ отъ нуждата отъ международна организирана координация на планинарството въобще и то както въ идейнитѣ му схващания, тѣй и за практическото му прокарване въ живота, което може да стане само чрезъ проектираната организация.

Кжде е тукъ политиката, „славянското“? За да се отнеме още по-ефикасно възможността на евентуалнитѣ бждещи опозиционери да мислятъ, какво това е само „славянско“ дѣло, реши се да

се избере единъ комитетъ съ представители отъ тритъ главни европейски раси: романската (д-ръ П. Минелъ — Парижъ, председателъ), германската (проф. О. Сьогренъ — Стокхолмъ, подпредседателъ) и славянската (проф. В. Гьотелъ — Краковъ, секретаръ). На така съставения комитетъ конференцията възложи да продължи преговоритъ главно съ Германия, Унгария и Италия, да разчисти пжтищата и да доведе работитъ въ скоро време до учредителенъ конгресъ.

Така завърши работата си конференцията въ

Закопане. Тя, безспорно, ще бжде важенъ етапъ въ историята на европейското планинарско движение, тя, безъ съмнение, ще разсѣе колебанията и съмненията въ възможността отъ едно общоевропейско туристическо сътрудничество. Всички до единъ делегати отнесоха съ себе си вѣрата, че това хубаво начинание не може и не бива да заглъхне и че въпрѣки всичко чистото туристическо съзнание ще надделѣе и туристическата солидарностъ скоро ще се оформи въ тѣй желания общоевропейски съюзъ.

И. Раевъ

МИНЕРАЛНИТЪ БОГАТСТВА НА РИЛА.

Малки зелени афиши подканяха столичани презъ септемврий да посетятъ зъ градското казино изложбата на минерални богатства на Рила планина. Човѣкъ влиза въ залата съ предубеждение, но остава приятно изненаданъ както отъ добрата ѝ уредба, така и отъ разнообразието на изложенитъ минерали. Та Рила, която ние — туриститъ — често бродимъ, ни е почти непозната въ това отношение. Уредника на изложбата, бившъ гимназиаленъ учителъ-естественикъ — г. Коста Ивановъ, е бродилъ Рила седемъ години, въ които е изследвалъ планината — както той казва — само въ една трета отъ нейната повърхнина.

Преди години никой не е предполагалъ, че Рила наредъ съ своята богата флора и фауна, е крила въ недрата си такова разнообразие на минерални богатства, нѣкои отъ които, следъ широко проучване, биха били истински съкровища. Благодарение на петрографскитъ и геоложки изследвания на г. Иванова, ние можемъ да видимъ Рила и въ друга свѣтлина. Плодъ на дълго бродене изъ планината, като нашитъ иманяри, г. Ивановъ е търсилъ и изследвалъ частъ отъ Рила и днесъ ни открива частъ отъ съкровищата ѝ.

На купчини въ салона се редятъ: хромитъ, магнетитъ, пиритъ за сѣрна киселина, пиротинъ (никелова руда), никелинъ (никелова руда), мо-стри отъ два златоносни кварцова залежи съ пиритъ, шмиргъ (нечистъ корундъ), мусковитъ — бѣлата слюда, лава съ базалтъ, халкопиритъ съ пиритъ (бакъръ съ желѣзо), цинкъ, олово съ бакъръ, магнезитъ, самородно сребро, талкъ, азбестъ и други. Не липсватъ още пегматитъ съ граната, оливина, въ който не е изключена възможността да има диаманта, толкова повече, че се намира заедно съ корунда, а сжщо така въ голѣми количества серпентинъ, отъ който въ Уралскитъ планини — Русия, вадятъ платината.

Г-нъ Ивановъ любезно дава обяснения: кварцовитъ кристали и кристални друзи сж взети отъ пещерата при Еленинъ връхъ, азбеста е отъ областта на Урдинитъ езера, базалта — западно отъ Черни връхъ, бѣлата слюда — мусковитъ — отъ югозападнитъ склонове на в. Калинъ и изворитъ на р. Елешница, шмиргелъ и дребнозърнестъ мряморъ отъ 7-тѣ рилски езера, едрозърнестъ мряморъ — отъ Джендема, златоносни и сребърни жили — отъ политъ на Малкия Поличъ. Златоносни кварцови жили се намиратъ при изворитъ на р. Илийна, пиротинъ — никелова руда — въ коритото на Радовишката рѣка, никелинъ — най-важната никелова руда — по течението на р. Тиха Бистрица, пиритъ — западно отъ Рилския манастиръ, магнезитъ — при Урдинитъ езера, свалеритъ, халкопиритъ, галенитъ и пиритъ при Кулата и др. Въ тия си изследвания изложителя е запазилъ периметри на повече отъ 50 хиляди хектара.

Изложбата е била посетена отъ много видни наши специалисти и чужденци. Американскиятъ миненъ инженеръ г. T. V. Salt се е спрѣлъ съ особенъ интересъ върху изложеното, като е пожелалъ лично да посети и проучи нѣкои отъ тия залежи на самото мѣсто. По заключението на г. Salt въ Рила има най-голѣмъ тонажъ олово, следъ това цинкъ, а после идатъ: бакъръ, никелъ, злато, сребро и азбестъ.

Инициативата на г. Ивановъ да ни запознае съ богатствата на Рила и да привлече вниманието на специалисти върху тѣхъ, заслужава похвала и благодарностъ на всички. Туриститъ му дължатъ по-специална: че имъ обърна внимание върху богатствата по повърхнина и вътрешностъ на Рила и отъ сега нататкъ да ценятъ и тѣхъ.

Д-ръ Б. Ковачевски.

КНИЖНИНА

Bulgarie. Edition de la Direction générale des chemins de fer de l'Etat Bulgare. Sofia, 1930, pages 51 avec 1 carte.

Главната дирекция на българските държавни железници е имала хубавата мисъл да издаде на френски език една малка книжка — озаглавената по-горе —, която си поставя за цел да запознава чужденците с нашето Отечество — с неговите природни хубости и исторически бележитости. Външният вид на книжката — хубава хартия и печат, доста илюстрации с една цветна заглавна картина и една карта на железопътните линии и главните шосета — показва, че Главната дирекция не е щадяла средства, за да ни даде едно доста изящно издание, за което може само да се сърадва.

„Bulgarie“ е раздѣлена на 5 глави: 1. Климатът и видът на повърхнината; 2. Морски бани; 3. Термални станции (топли бани); 4. Климатични станции и туризъмът и 5. Исторически и художествени бележитости. Във края са дадени на 1 страница исторически бележки за България и на $\frac{1}{2}$ страница — стопанската ѝ география.

Въ първа глава се описва съвсем накратко (една непълна страница) климата и релефа на България, като за последния се говори и въ IV глава. За климата е казано само въ едно изречение, че той е умерено континентален.

Въ II глава се дават къси сведения за морските бани при Варна, Св. Константин, Гюзекен, Месемврия, Анхиало и Бургас, като е забравен Созополът и по-новите градове Василико и Ахтопол.

Въ III глава се изброяват термалните станции въ следния ред: Кюстендил, София, Банки, Горна баня, Овча-купел, Панчарево, Костенец, Сулу-дервент, Долна-баня, Лжджане, Баня-Чепинска, Хисаря, Карловска баня, Нарѣчен, Меричлери, Чанакчи, Бургаските лъдзи, Стрѣлча, Красново и Вършец. Не са споменати: Сливенските, Кортенските, Старо-Загорските, Павликенските, Хасковските и Бѣлчинските бани, както и тѣзи въ новоприєдинените земи (при Горна-Джумая, В. Врач, Разлошко, Неврокоп и въ Родопите). Естествено е, че за пълнота последните трѣбваше най-малкото поне да се споменат, ако не е имало възможност да се каже по нѣщо и за тѣх (нѣкои отъ тѣхъ сж отбелязани въ картата, но Кюстендилските бани не сж отбелязани въ нея).

Въ IV глава се изброяват и дават сведения вече и отъ туристически характеръ за: Чамъ-кория, Костенец, Юндола, Чепино, Батак, Бѣла Черкова, Чепеларе, Копривщица, Панагюрище и неговите колонии (но не се казва нищо за Учителската почивна станция), Карлово, Троян и манастира му, Тетевен, Калофер, Казанлък съ Шипка, Тръвна, Дръново, Царева ливада, Борушица и Кръстец, следъ което се дават сведения за Витоша, Рила съ манастира, Пирин, Родопите съ Бачковския манастир, Искърския проломъ и балканските проходи: Арабаконашки, Троянски (писано Траянски), Шипченски и пѣтя отъ Айтосъ за Варна. Тукъ, обаче, сж пропуснати много и важни пѣтища не само презъ Балкана (Петрохански, Етрополски, Хани-Боазки, Сливенски, Котленски и Айваджишки), но и презъ другите планини. Не сж споменати и подбалканските лѣтовнишки градове: Орхание, Етрополе, Елена и особено Котелъ, както и такива въ другите ни планини.

Въ V глава се дават сведения за тумулите, за София и нейните бележитости (пропуснати сж нѣкои църкви, разниѣ училища, банки и дори кооперативни домове), за Бояна, Беренде, Земен, Пловдив, Станимака съ Асѣнова крепост, Стара-Загора, Ямбол, Сливен, Месемврия (повторно и на стр. 4),

Тръвна, Дръново, Габрово и Търново съ манастирите Преображенски и Св. Троица, Арбанаси, Плѣвенъ (безъ Ловечъ), Преславъ, Шуменъ съ Мадара и Абоба — Плиска, Варна (повторно), Русе, Свищовъ, Никополъ, Ломъ и Видинъ (но сж пропуснати нѣкогашните главни градове на Долна и Горна Мизия (Гигенъ и Арчаръ), Бѣлоградчикъ, Берковица (безъ Чипоровци) и Вратца.

Изданието на Гланата дирекция има доста слаби страни. Личи, че тази книжка е написана отъ човѣкъ, който или не познава достатъчно добре родната география, или пъкъ не знае добре, кое най-много би заинтересувало единъ чужденецъ. Понеже тази книга се предназначава за чужденци, то въ нея би трѣбвало да се обърне внимание върху природните хубости на българските планини (интересно за туристите), върху морските и топли бани (интересно за нуждаещите се отъ такива), върху икономическата география, макаръ и най-накъсо (за интересувашите се отъ производствата на българина и българската земя) и най-последно — върху пѣтищата (по които чужденците биха се движили).

Въ „Bulgarie“ не е посочено какво е свѣтовното положение на нашето Отечество, нито между кои съседи се намира, както — и какво е пространството му. Сжщо така не е казано и колко хора живеятъ въ България и какъ се разпредѣлятъ тѣ по народност и вѣра, а така сжщо нѣма никакви данни за образованието. Не е казано нищо и за управлението на Българското царство. Не е даденъ единъ, макаръ и къс, очеркъ за българските планини, кои сж тѣхните най-високи и най-посещавани върхове, каква височина иматъ тѣ и откъде най-лесно се отива до тѣхъ (и дори за колко време), като се споменатъ и всички съградени досега хижи подъ тѣхъ. За по-главните рѣки и за езерата въ Пиринъ сжщо не е казано нищо. Описани сж много накъсо повечето градове въ царството, но нѣкои пъкъ се дори и не споменаватъ; такива сж Орхание, Етрополе, Ловечъ, Севлиево, Горна-Орѣховица, Лѣсковецъ, Елена, Ески-Джумая, Котелъ, Попово, Разградъ, Василико, Ахтополъ, Горна-Джумая, Разлогъ, Банско, Неврокоп, Свети Врачъ, Петричъ, Райково, Кърджали и други.

Стопанската география на България е описана само на една страница и естествено — много накъсо. При това не се споменува нито дума за скотовѣдството и близките му поминѣци, за пѣтищата и търговията.

Съставителятъ на „България“ е допусналъ и нѣколко грѣшки, които въ едно официално държавно издание не би трѣбвало да съществуватъ. Така, Евксиноградъ не е отдалеченъ 2—3 километра отъ Варна (стр. 2); не може да се казва, че Варна е най-хубавата морска климатична станция въ Сръдна Европа и че има заливъ Гюзекенъ (4); Горна Баня не е далечъ 6 клм. отъ София (6); Меричлерски бани нѣма, а следователно тамъ нѣма и модерни бански инсталации (8); Чамъ-кория не е 67 клм. далечъ отъ София (12); Белмекенъ не е най-високиятъ връхъ на Родопите (13, 23); водопадъ на р. Стрѣма до Карлово нѣма (15); не може да се твърди съ такава категоричностъ, че Троянъ има най-мекъ климатъ въ България (15); отъ Тетевенъ се правятъ изкачвания не на в. Рибарица (17), а на Вѣженъ; на връхъ Юмрукчалъ нѣма хижа (17); рилските езера не сж на височина надъ 1000 м. (20), а надъ 2000 м.; Свети Иванъ Рилски е живѣлъ не въ XIII вѣкъ (23); Бачковскиятъ манастиръ е основанъ не въ XII вѣкъ (23); връхъ Мургашъ остава не на изтокъ отъ Араба-конакъ (26); църквата Св. София не е съградена въ 1320 год. (27); сградата на Археологическия музей не е била бивша църква и то съградена

въ XIII вѣкъ (30); третата запазена църква въ Търново не е св. Георги (38), а св. Петъръ; стариятъ Одесосъ е основанъ не въ IV в. пр. Р. Хр. (43); Свишовъ не е начало на ж. п. линия до Левски (45), а до Ловечъ; Възстаницитѣ отъ четата на Хр. Ботйовъ не сж били „хайдути“ (48); патриархъ Евтимий не е билъ въ робство (captivité), но на заточение (exile, 50); българската църква придоби независимостта си не въ 1872 г., а Съединението на Южна и Северна България стана не въ 1886 година (50). Пропустнато е да се спомене, че Панагюрище е главенъ центъръ на килимената индустрия, както и това, че въ Карловска околия се произвежда най-много розово масло. Погрѣшно се употребява името дефиле за балканскитѣ проходи (cols) и депресия (на Бѣли Осъмъ, 15) за долина.

„Bulgarie“ е илюстрирана съ 32 картини, които представяватъ: градове (8), монастири (5), планини (все Пиринъ), рѣки и работа (по 3), бани, старини и пазаръ (по 1). Подборътъ на картинитѣ не е много сполучливъ, пѣкъ нѣкои сж неясни или излишни. Трѣбвало е да се дадатъ изгледи и отъ другитѣ български планини и рѣки, а така сжщо и отъ други градове (отъ София нѣма изгледъ, нито пѣкъ отъ голѣмитѣ градове Варна, Русе, Плѣвенъ, Ст. Загора, Бургасъ и др.

Въ „Bulgarie“ би трѣбвало, ако тази книжка иска да изиграе ролята и на пжтеводителъ за чужденцитѣ, да има сведения и за пжтищата и хотелитѣ, та дори — и за ценитѣ на пжтуванията и ношуванията.

Ала най-несполучлива е приложената въ края Карта на желѣзницитѣ и главнитѣ пжтища. Една Главна дирекция на желѣзницитѣ не трѣбва да пуца на бѣлъ свѣтъ презъ 1930 год. една карта, въ която да сж означени като „линии въ постройка“ желѣзно-пжтни линии, които отдавна сж въ експлоатация. Така, споредъ картата, въ постройка сж следнитѣ линии: Каспичанъ — ромънската граница, Червенъ-брѣгъ — Орѣхово, Радомиръ — Петричъ, Сарамбей — Чепино и Казанлъкъ — Твърдица, като съвършено липсватъ ж. п. линии Ямболъ — Елхово и Бургасъ — Анхяло. Не сж отбелязани строящитѣ се линии: Крумово — Върбица, Горна-Орѣховица — Елена, Червенъ-брѣгъ — Тетевенъ, Кричимъ — Пещера и Пловдивъ — Панагюрище.

Шосетата, обаче, сж представени още по-лошо, като и тука се е работило безсистемно. Така, въ Ломска околия сж начѣртани всички шосета, които свързватъ града съ околнитѣ му села, но шосето за Видинъ липсва. Споредъ картата — нѣма шосе между Сърбия (Европа) и София и отъ София до Пловдивъ и до Берковица. Нѣма шосета отъ Вратца за Ломъ, Видинъ и Мездра; отъ Плѣвенъ за Бѣла (старъ пощенски пжтъ), отъ Ловечъ за Севлиево, отъ Разградъ, Попово и Ески-Джумая за Шуменъ и отъ този градъ за Варна, отъ Троянъ за Карлово, отъ Османъ-пазаръ за Котелъ, отъ Бургасъ за Анхяло, отъ Ямболъ за Нова-Загора и Златенъ долъ, отъ Свиленградъ за Одринъ (градътъ не е отбелязанъ), отъ Златица за Етрополе и други шосета. Така че, ако единъ чужденецъ иска да се ориентира още отъ чужбина по тази карта за шосетата и да си състави маршрута за едно пжтуване съ автомобилъ изъ България, ще остане изуменъ когато види, че не ще може да влѣзе въ България презъ Царибродъ, защото отъ границата нѣма шосе, по което той ще може да отиде въ столицата на България, а следъ това не ще може да пжтува и отъ София до втората столица на България — Пловдивъ. Такива непълноти въ една официална карта на пжтищата въ царството не трѣбвало да се допускатъ, защото тѣ срамятъ учреждението, което я е изработило и издало.

С. Поповъ

Г. Стрѣзовъ — Къмъ северъ. Пжтни бележки и впечатления отъ Швеция и Норвегия. София, 1927 г., стр. 120, цена 40 лв.

Още отъ ученическа скамейка въ младежъта се пробужда особенъ интересъ къмъ севернитѣ страни съ тѣхнитѣ многобройни водопади, забележителни фиорди и чудни бѣли нощи. Впечатлението пѣкъ което човѣкъ добива при разговоръ съ нѣкой севернякъ, неизбежно пробужда у него желание да види севернитѣ страни.

На едно такова желание, носено отъ дълги години, е отговорилъ и авторътъ на пжтнитѣ бележки, като е предприелъ презъ лѣтото на 1924 година едно двумесечно пжтуване въ Скандинавскитѣ държави — Швеция и Норвегия.

Презъ Берлинъ и Копенхагенъ, г. Стрѣзовъ, се отправя по морския пжтъ — презъ протока Зундъ и пристига въ столицата на Норвегия — Осло. Тука той се обръща къмъ едно пжтническо бюро Бенетъ и С-ие, на която е обяснилъ своитѣ искания и следъ 6 часа получилъ всички необходими указания и билети за пжтуване. Отъ тукъ нататѣкъ той е осигуренъ: неговата единствена грижа е да изпълнява точно предписаниятъ маршрутъ. Навсѣкждѣ той бива присрѣщанъ и упжтванъ и никжде необезпокояванъ съ плашания. Заплатената пжтническа сума е обхванала всички разходи за пжтъ, пренощувания, бакшиши.

Отъ Осло г. Стрѣзовъ започва едно пжтуване, което по живостта на неговитѣ пжтни бележки, говори че е оставило поразително впечатление. Той посещава градоветѣ Бергенъ и Тронхеймъ, вижда множество фиорди, между които най-красивитѣ — Хардангеръ съ водопада на седемтѣ сестри, Неро, Сойне Нордъ и стига до Лафонтенскитѣ острови (69° сев. ширина). Пжтува съ влакъ, автомобилъ, кариола — двуколка и пешъ, като пресича на два пжти вододѣлното било.

Отседа въ хотелъ, навесилъ се надъ 300 м. висока пропасть, предъ който се открива прочутата долина — Неродаль, богата съ водопади, водоскоци, между които най-величественъ — Килофосъ — водна маса която се спуска отъ 500 м. височина, безъ да се докосва до плешитѣ на планината . . .

Презъ Вешфйоръ той стига до Нафонтенскитѣ острови, кждето го поразява откритлата се предъ него гледка: по върха на голитѣ скали вѣченъ снѣгъ и ледъ, а долу — по морския брѣгъ — топълъ климатъ и зелени пасища. Това се дължи на Голфшрома.

Прощавайки се отъ Шронхеймъ съ Норвегия, презъ граничната гара Сторлинъ, г. Стрѣзовъ влиза въ Швеция — въ курортния градъ Осмерзундъ на голѣмото и красиво езеро Сторзъо. Въ столицата Стокхолмъ той остава петъ дни, презъ които разглежда нейнитѣ хубости. Той вижда и Упсала свещениятъ градъ на шведитѣ съ нейната могъща катедрала, Гефле, — пристанище и търговски центъръ на северна Швеция, и се отправя за Фалунъ, столицата на Далекарлия съ нейното „сино око“ — Силенското езеро. Далекарлия е люлката на свободата на Швеция, въ която областъ се е подвизавалъ Густавъ Ваза, апостолътъ на свободата, който презъ 1520 година повдигналъ възстание и избавилъ народа отъ датско иго. Презъ Стокхолмъ г. Стрѣзовъ напуска Швеция.

Той не е пропусналъ да ни даде данни за населението и материалната и духовна култура на всѣка страна; посочилъ е на що се дължи тѣхния напредѣкъ: „на църквата и училището“. Дава много примѣри, които характеризиратъ северняка: у него има повече състрадание и човѣчност отколкото у гражданитѣ на много напреднали европейски държави. Чувствува се че тамъ има друог възпитание, другъ духъ, постигнатъ чрезъ системна работа върху редица поколения отъ страна на учителя и духовника. Ето какъ г. Стрѣ-

зовъ синтезира своитѣ впечатления завършвайки своето пжтешествие:

„Въ Норвегия — чаровна страна съ природни хубости и чудеса, несломимиятъ духъ на народа, който се бори съ суровата природа, за да си подобри живота и да възвѣнши своя духъ; въ Швеция, безпирнитѣ на-

родни усилия, за да се издигне културно; и у двата народа, безпредѣлната любовъ къмъ всичко свое и стремлението имъ да направятъ добро на отечеството си, на човѣчеството въобще“.

Ние препоръчваме горещо книга на г. Стрѣзовъ на всички туристи.

Д-ръ Б. Ковачевски.

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

Съобщения на Централното настоятелство. — По случай годявката на Негово Величество Царя съ Нейно Кралско Височество Княгиня Джованна, председателя на Б. Т. Д. г. Н. Галчовъ е изпратилъ телеграфически благопожеланията на българскитѣ туристи. Н. Величество Царьтъ е благоволил да отговори съ следната телеграма:

София, Галчовъ, председателъ
Българското туристическо дружество.

Вамъ и на Българскитѣ туристи благодаря сърдечно за любезнитѣ честитки и благопожелания по случай годявката ми.

Царьтъ.

Текста на поздравителната телеграма е следния:

Негово Величество Царя

Двореца, София.

Българскитѣ туристи отъ всички краища на отечеството съ жива радост и най-сърдечно приветствуватъ Ваше Величество по случай височайшия годявжъ и Ви пожелаватъ здраве и щастие за благо на България.

Тѣ извикватъ отъ все сърдце: да живѣе Царьтъ на българитѣ! Да живѣе бждещата българска Царица!

Председателъ на Б. Т. Д.
Галчовъ.

*

Министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти г. **Гр. Василевъ**, който провъзгласи при освещаването на хижа „Момина скала“ дветѣ организации — Б. Т. Д. и Ю. Т. С. за почетни кореспонденти на министерството, благоволи да съобщи това свое решение съ писмо отъ 19 септември т. г. въ което се казва „Предвидъ широкитѣ връзки, които Б. Т. Д. има у насъ и въ чужбина, м-во желае да се възползува отъ неговото сътрудничество, затова назначава Б. Т. Д. за почетенъ кореспондентъ.“

Върваме, че Вашето сътрудничество ще бжде цененъ приносъ за успѣха на народното ни стопанство“.

Ц. Н. на д-вото поблагодари на г. министра за честта, която му се прави и го увѣри, че то ще бжде винаги на услугитѣ му за успѣха на народното ни стопанство.

Заедно съ това, то помоли г. министра да свика проектираната отъ него конференция, въ която Ц. Н. ще изложи срѣдствата целящи стабилизирането и засилването на туристическото движение съ огледъ на стопанското му значение.

*

Централното настоятелство е утвърдило уставитѣ на клоноветѣ въ Св. Врачъ „Елинъ връхъ“, въ Копривщица „Богданъ“ и на софийския клонъ „Фонъ“.

*

Ц. Н. е решило да се състоятъ срѣщи презъ м. ноември и декември въ градоветѣ Ямболъ, Пловдивъ, Търново, Плѣвенъ и Перникъ на които ще при-

сѣтствуватъ всички близки клонове. Точнитѣ дати ще се съобщатъ допълнително.

*

Излѣзли сж отъ печатъ въ отдѣлна брошура протоколитѣ на последния XXIII съборъ на дружеството ни.

*

Нежелателенъ инцидентъ съ туристи при Рибнитѣ езера. — На 27 августъ вечерьта, нѣколко Софийски и Самоковски туристи, добри граждани и общественици, които искали да прекаратъ нѣколко дни въ излети и почивка изъ Рила, при Рибнитѣ езера, били пресрѣщнати предизвикателно отъ облечени въ цивилни дрехи, въоръжени съ военни карабини, монаси препоръчващи се за теолози и правници.

На бивака на туриститѣ, които се установили на почивка при долното рибно езеро, намѣрили подслонъ други проходящи туристи и единъ служащъ при Самоковската рибовѣдна станция, снабденъ съ държавни мрежи и документъ отъ Министерството на земледѣлието за да лови риба изъ всички рилски езера.

На 28 сутриньта, когато туриститѣ се изкачили на близкия хребетъ за да се любоватъ на гледката къмъ Сврадливито езеро, двамата въоръжени монаси, които отъ колибата си отъ горното езеро следели всѣка стѣпка на туриститѣ, изпратили по специаленъ човѣкъ донесение въ манастира въ смисълъ, че туриститѣ пускатъ мрежи въ Сврадливито езеро и Рибнитѣ езера, че унищожаватъ рибата и пр. пр. Въ сжщото това време друго лице отъ компанията на монаситѣ идва при бивака и заповѣдва на останалитѣ тамъ туристи незабавно да вдигнатъ бивака си и да напуснатъ езерата, навѣрно, за да не нарушаватъ спокойствието на риболова на манастира. Сжщиятъ день, въ изпълнение службата си, служащия при Самоковската рибовѣдна станция поставя тритѣ си държавни мрежи въ долното езеро.

На другата сутринъ въ тъмно, изпратената отъ манастира потеря състояща се отъ стражари и въоръжени съ бойни пушки монаси, блокира бивака на още спящитѣ туристи и констатира, че при езерото сж разположени нѣколко туристи, а не браконери, както било донесено въ манастира. Трѣбва да се отбележи факта, че манастирския лѣсничей, безъ да провѣри истинността на крайно тенденциозното донесение, привишава правата си и съ изпратено по потерата, адресирано до туриститѣ писмо, безъ всѣкаква мотивировка направо заповѣдва на туриститѣ веднага да напуснатъ бивака си при езерата и заплашва, че ще изпрати още по-голямъ въоръжена потеря. Специално за присѣтствието на служащия отъ Самоковската рибовѣдна станция, който изпълнявалъ службата си при езерата, потерата поискала по-нататъшно нареждане отъ манастира.

Трѣбва да се отбележи обстоятелството, че почти презъ цѣлия този день, потерата разположена при колибата на двамата въоръжени монаси, съ честа и съ нишо неоправдана пушечна стрѣлба провокирала туриститѣ, които рискували да се отдалечатъ отъ бивака си.

На другия ден служещия от Самоковската рибовъдна станция, след като цѣли 27 часа очаквал нареждания за съдействие от монастира се принудил да си замине. Въ изпълнение на по-нататъшния си маршрут, туристите дълбоко възмутени и оскърбени от своеволията на които сж били подхвърлени, през сжщия този ден напуснали бивака и си заминали. По пътя към Маринковица тѣ срещнали потерата изпратена да догони рибаря и му отнеме държавните мрежи, когато тя се завръщала съ трофеите си.

Желатено е управата на Св. Рилска обител да направи нужното за да се избѣгват за въ бждеще такива печални инциденти, като внуши на самозабравилите се доброволни пазачи на Рибните езера, че съ тѣхните действия тѣ значително уронват престижа, както на Св. Рилска обител, така и на Българската църква, къмъ която Българските туристи хранятъ най-хубави чувства и дълбока почитъ. Българските туристи обичатъ родината си и ценятъ нейните природни богатства. Единъ отъ съкровениите имъ завети е тѣхното запазване.

*

Бургаския районенъ организаторъ отъ гр. Ямболъ е посетилъ на 15 т. м. възобновениятъ клонъ въ Бургасъ „Странджа“ и направилъ ревизия. Констатира, че д-вото проявява усилен организационна дейност.

Той е ревизиралъ сливенския клонъ „Българка“ на 30 августъ т. г., който клонъ бѣше почти заглъхналъ. Първата грижа на новото настоятелство подъ председателството на г. Г. Топаловъ, е била да приведатъ дружествениятъ книжа въ изправностъ и да презапишатъ членовете. Клонътъ брои сега 50 члена. Излетната дейностъ била задоволителна; реализирани били 10 излета, посетени срѣдно отъ по 20 души. Лѣтуванията, които сж практикувани ежегодно отъ туристите, увлекли много сливенски семейства и тази година сж били на лагеръ въ планината (мѣстността „Даулитъ“ подъ в. Българка, „Каръндия“, „Кушбунаръ“) около 80 сливенски семейства.

Образуванъ билъ хижестроителенъ комитетъ отъ Б. Т. Д. „Българка“, Ю. Т. С. „Синитъ камъни“ и гражданското д-во „Лѣсъ“, който работѣлъ по специаленъ правилникъ за изграждането на хижа въ мѣстността „Синитъ камъни“, като всѣко д-во се задължило да внесе по 12 хиляди лева.

Комитетътъ разполагалъ сега съ 21,000 лв. и 1200 керемиди, последните подарени отъ известния туристически деятелъ и почетенъ членъ на д-вото г. арх. Г. Козаревъ. Обещани имъ били безплатно дървенъ материалъ, циментъ и др. Комитетътъ смѣталъ, че презъ идущия стронтеленъ сезонъ ще може да почне строежа на хижата.

Клонътъ е въ много добри отношения съ клонътъ на Ю. Т. С. „Синитъ камъни“. Ежегодно членовете на Ю. Т. С. на групи по 15—20 влизатъ въ клонътъ. Дветѣ дружества сж наели обща канцелария на главната улица съ обширенъ салонъ за събрания, забави, срещи и др.

Пловдивския районенъ организаторъ е посетилъ на 1 августъ с. лѣджене, Пещерско и е ревизиралъ тамошния клонъ. Макаръ и новъ клонътъ брои 26 души. Организаторътъ имъ далъ упѣтвания и очаква, че клонътъ скоро ще укрепи. На 9 августъ посетилъ Пещера където се срѣщналъ съ млади и интелигентни граждани, упѣтилъ ги и очаква въ скоро време да се основе клонъ.

Бургаски клонъ „Странджа“. — Възобновенъ е мѣстния клонъ „Странджа“ отъ Б. Т. Д. и е избрано настоятелство въ съставъ: председателъ Илю Ивановъ — прокуроръ Окржния сждъ; подпредседателъ Асѣнъ Мачевъ — оценителъ митницата; секретаръ Георги Долапчиевъ — търговецъ; касиеръ Люб. Георгиевъ — счетоводителъ; съветници Л. Колевъ — чиновникъ и

Д-ръ Илия Г. Бански — лѣкаръ и контролна комисия: П. Кораковъ съветникъ Окржжна смѣтна палата, Иванъ Маневъ, чиновникъ и Иванъ Вълковъ, чиновникъ. Клонътъ е влѣзълъ въ съгласие съ редакцията на излиящия въ Бургасъ в. „Бургаски фаръ“, въ който въ специална колона „Туризмъ“ ще се държатъ въ течение дружествените членове и граждани за живота на дружеството и българския туризмъ.

Копривщенски клонъ „Богданъ“. — На 6 септември т. г., въ гр. Копривщица, по инициативата на бившия министъръ г. Рашко Маджаровъ въ читалищния салонъ се е състояло учредителното събрание за основаване на туристическо д-во.

Избрано е следното настоятелство: председателъ — Данаилъ Кусевъ, секретаръ — Иванъ Хиндаловъ, касиеръ — Симеонъ Николовъ, домакинъ — Иванъ Керемиджиевъ, главатаръ — Георги Пейчевъ, членове съветници — Филипъ Палавеевъ, Петко Будиньовъ, Петко Азмановъ, Илия Муховъ, Филипъ Фингаровъ, Димитъръ Сжбевъ, Рада Шоторова и контролна комисия: Александъръ Руменски, Борисъ Пейковъ и Павелъ Дюлеровъ. Ц. Н. е приело новооснованото дружество за клонъ на Б. Т. Д.

Разлошки клонъ „Пиринъ“. — Дружеството е подело усилено подготовката по изграждане на хижата въ мѣстността „Полянитъ-Суку-долъ“. Горската инспекция е дала писмено позволение за постройка на хижата и е отпуснала мѣстото за хижата. Презъ миналото и тазгодишното лѣто, чрезъ трудови излети сж били складирани камъните за строежъ, варъ и дървенъ материалъ, отъ който клонъ ще изработи дограмата, която врати и прозорци презъ зимата, та презъ пролѣтътъ ще почне построяването ѝ.

„Елинъ връхъ“. — Св. Врачъ. — Презъ м. юний т. г., група туристи въ Св. Врачъ взели инициативата за основаване туристическо дружество и свикали събрание, на което се решило да се възобнови сжществуващото преди година туристическо дружество. На събранието присѣствували 17 души. Избрало се настоятелство въ съставъ: председателъ — Иванъ Патронева, подпредседателъ — Василь Касабовъ, секретаръ — Георги Андреевъ, касиеръ — Костадинъ Коцевъ, домакинъ — Костадинъ п. Тодоровъ, съветници — Кети Балъчиева и Андонъ п. Прокоповъ и контролна комисия — Никола Вълковъ, Борисъ Чавдаровъ и Ангеловъ.

Веднага дружеството е обмислило и започнало построяката на хижа за която даваме сведения на друго мѣсто. Дало е две градински увеселения, издава туристически вестникъ „Св. Врачки новини“, издало е картички съ скици отъ новостроящата се хижа, като всички приходи сж за въ полза на хижата.

Софийски клонъ „Фонфонъ“. — На 20 мартъ т. г. общото събрание на дружеството взе решение за влизане въ Б. Т. Д., а на 25 септември т. г. се състоя общо извънредно събрание, въ което се прие новъ уставъ по типа на клонови уставы при Б. Т. Д. Новия клонъ брои 125 члена. Новото настоятелство на д-вото има следния съставъ: председателъ Д-ръ Р. Рачевъ, подпредседателъ — Никола Гавриловъ, секретаръ — Никола Загоревъ, касиеръ — Димитъръ Рунтовъ, съветници — Василь Недѣлковъ и Илия Христовъ и контролна комисия — Николай Златевъ, Георги Владимировъ и Михаилъ Цаковъ.

Съдържание: Ив. Вазовъ — Въ лоното на Рила, Н. Галчовъ — Приветствие къмъ Т. Ц. Величества, Новитѣ хижи — „Мусала“, „Скакавица“, „Момина скала“, „Селимица“, „Попина лжка“ и др., Ив. Раевъ — Международна планинска конференция въ Закопане, Д-ръ Б. Ковачевски — Минералните богатства на Рила, книжнина и дружественъ животъ.